

כתר התורה

ע"ש רבי יצחק אבוחצירא זצוק"ל

רבי יצחק יוסף שליט"א

בית ההוראה הארצי כתר תורה ע"פ פסקי מרן

פרשת ויגש תשפ"ה

העלון השבועי

מאמר השבוע

הרב אברהם רחמים

לשאוף בכיוון הנכון

היותו מעניין הוא. כפי הנראה מן הכתובים, יוסף עשה זאת לרצון אחיו ולא היה מיישחו מהם שהתנגד למחשבתו ולדבריו, לא היה מי שהחמיץ את פניו או נתן איזה מבט של חוסר סיפוק מדבריו, אלא דברי יוסף היו פשוטים, ברורים ומוסכמים.

אכן, בתשובה לשאלה זו, נוכל להדגיש מהי תכלית חייו - עם ישראל.

הנה, כל אדם בתבל שואף ומבקש להיות מועיל, מיוחד ומוצלח בצורה בלעדית שכל הרואה אותו יכיר במעלותיו ובכישורונותיו. כל אדם חפץ בהצלחה, שתתרום ותעניק לסביבה כולה מפרי הצלחתו. גם אנו עם ישראל בלבנו משאלה זו, אלא שההצלחה שלנו היא משהו אחר מכל עם ולשון.

אנו היהודים כולם, בכל ליל שבת ויומו, ערב, בוקר וצהריים, מזכירים בכל תפילה בקשה עצומה: 'אלוקינו ואלוקי אבותינו... תן חלקנו בתורתך, שבענו משובך, שמח נפשנו בישועתך...' - בתפילה זו אנו שואפים ומבקשים מאת הקב"ה שיעזור לנו שה'חלק' שלנו, שהייחודיות שלנו תהיה במקומות הנכונים, בתורה, במצוות, במעשים טובים, במידות טובות ויראת שמים. אנו מבקשים שיהיו לנו חידושי תורה אמתיים, שנצליח לעשות מצוות ומעשים טובים כהלכתם, בצורה ייחודית ומהם נשבע ונרווה סיפוק ותחושה של עשייה פורייה.

כמובן, אנו מבקשים מאת ה' פרנסה טובה בריאות וגשמיות מבורכת, אלא שרצוננו להשתמש בכל הגשמיות להגיע אל תכלית זו - לזכות בחלקנו בתורה, במצוות ובמעשים טובים. - כבר בפרשת 'ויצא' יעקב אבינו בתפילתו לימד אותנו להיכן צריך לשאוף, זאת כאשר ביקש: "וְנָתַן לִי לְחֶם לֶאֱכֹל וּבִגְד לְלַבֵּשׁ... וְהָיָה ה' לִי לְאֱלֹהִים." כך יעקב רצה לנהל את אורח חייו, וכך בניו אחריו. בשל כך, האבות הקדושים בחרו במלאכה שיכולה להוסיף להם פרסה טובה יחד עם יראת שמים, הם בחרו להיות 'רועי צאן'. הולכים למרעה במקומות שקטים בין ההרים לאגמים בין שמים לארץ, כך צאנם היה אוכל לשובע, ולבם שלהם היה נמצא עם הקב"ה מבקש את יראתו ותורתו.

מי לא חלם יותר מפעם אחת: "אם אזכה בפים בכמה מיליונים אהיה עשיר גדול, או אז אקנה בניינים ומגדלים גדולים, אמנה את כל אחי במשרות ראשיות, נותן לקרובי וחבריי תפקיד מכובד שיסדר אותם לכל החיים. במחשבה שניה, גם לשכנים שלי אני אדאג... כמובן, חוץ מהשכן בקומה השלישית, הוא לא מכבד אותי כהוגן, הוא יראה את טוב ליבי כיצד אני עוזר לכולם בעין יפה ורוח נדיבה, בכך יתעורר לבו לחשבון נפש וחרטה, כמה חבל שלא נהג בי בכבוד הראוי לי. - נו, אם הוא יתחרט על מעשיו אני אעזור לו, אבל אם לא יגלה סימני חרטה ויביע התנצלות, הוא לא יראה ממני שקל אחד!..." כך החלומות עולים ויורדים בדעת האדם.

אמנם בפרשה, אנו פוגשים במקרה שונה, יוסף הצדיק הוא המשנה למלך עשיר גדול וחכם ביותר. אחר שחושף את זהותו המלאה בפני אחיו, הינו מבקש מהם לרדת לגור במצרים הם וגושיהם וכל אשר להם ומבטיח להם שכל מחסורם יהיה עליו.

כאשר אחיו ואביו מגיעים אליו לארץ מצרים, הוא מסדר להם מפגש עם פרעה המלך. אלא שטרם המפגש החשוב, בלבו של יוסף עולה חשש נורא. יוסף מפחד שמא פרעה יראה את מעלותיהם הנעלות והמיוחדות של אחיו ובהתאם לזאת יחפץ שיהיו שרים במדינתו.

בשל כך, בכדי למנוע חשש נורא זה, כבר טרם המפגש יוסף משנן בפי אחיו תשובה הגיונית. אומר להם כך: "וְהָיָה כִּי יִקְרָא לָכֶם פַּרְעֹה וְאָמַר מַה פְּעֻשֵׁיכֶם. וְאָמַרְתֶּם אֲנָשֵׁי מִקְנֵה הָיִי עֲבָדֶיךָ מִנְּעוּרֵינוּ וְעַד עַתָּה גַם אֲנַחְנוּ גַם אֲבֹתֵינוּ בַּעֲבוּר תִּשְׁבוּ בְּאֶרֶץ גִּשְׁן כִּי תוֹעֲבֹת מִצְרַיִם כָּל רְעֵה צֹאן..."

וכאן נשאל. וכי יוסף הוא צר עין חלילה? לכאורה, יש לטעון כלפיו: 'מה אכפת לך שאחים שלך יהיו שרים בממלכה של מצרים. מה מפריע לך שיהיה להם תפקיד עם כבוד דומה במעט לתפקידך. הרי הם היו עושים זאת כהוגן לא פחות מאשר אתה מנהל את מצרים ביד רמה. והרי ברצונך היה מינוי זה נעשה בקלות רבה, בחצי קריצת עין אל פרעה, כבר כל אחיך משובצים במקום שלא מבייש אף אדם. נו, אז למה לא?...' אחים שלך - תגשים להם חלום!.

להקדשת העלון לברכה הצלחה
ורפואה ולעילוי נשמת יקיריכם

היכנסו לאתר כתר תורה ketertora.co.il
ולחצו על הלינק לתרומה. וכתבו בקשתכם

לשאלות בהלכה חייגו

02-5408030

משעות הבוקר ועד 12:00 בלילה

שאלה

האם אפשר להדליק נרות של שבת באור החשמל במקום שאין לו אפשרות להדליק נרות שמן או שעוה, כמו בית מלון וכדומה?

תשובה

מרב הגאון הרב עובדיה יוסף זצ"ל בספרו חזון עובדיה (שבת א' עמוד ר"ב) הביא מה שפסק הגאון רבי יצחק שמלקים (שו"ת בית יצחק ח"ו"ד סימן קכ) שיוצאים ידי חובת הדלקת נרות שבת במאור החשמל.

ומאידך בשו"ת לבושי מרדכי (תליתאה חאו"ח סימן נט) שאין יוצאים בזה ידי חובה מאחר וצריך לדעתו להיות בהדלקת נרות שמן ופתילה דוקא לעיכובא.

ומרן זצ"ל הביא ראייה מהגמרא תענית כה. מעשה ברבי חנינא בן דוסא שראה את בתו בליל שבת כשהיא עצובה, אמר לה בתי מפני מה את עצובה, אמרה לו כלי של חומץ נתחלף לי בכלי של שמן, והדלקתי ממנו (מהחומץ) אור לשבת, אמר לה בתי מה איכפת לך, מי שאמר לשמן וידלוק הוא יאמר לחומץ וידלוק. תנא, היה הולך ודולק כל היום כולו עד שהביאו ממנו אור להבדלה. ע"כ.

ולכאורה קשה שאם נאמר שצריך שמן ופתילה בדוקא, עדיין היה לה להתעצב על שבירתה ברכה לבטלה, שההדלקה עושה מצוה, ולא הדליקה בשמן כלל. אלא ודאי שהעיקר שיהיה דבר הדולק ומפיץ אור, ואין צריך שמן ופתילה בדוקא.

ואכן שני המאורות הגדולים הגאון ר' חיים מבריסק זצ"ל היה נוהג לברך במוצאי שבת על אור החשמל "בורא מאורי האש" (הובא בשו"ת נחלת שמעון סימן טז) בכדי להוציא מלב הטועים שחושבים שאין החשמל בכלל איסור הבערת אש בשבת מן התורה.

וכן הגאון רבי חיים עוזר גרודזינסקי זצ"ל (כ"כ הגרא"י ניימרק בספר אשל אברהם על חולין בפירות גיוסר סימן כא) היה מהדר לברך בורא מאורי האש על אור החשמל כדי להוציא מלב הטועים וכנ"ל. (ועיין יחווה דעת חלק ב' סימן לט שלמעשה אין לברך בורא מאורי האש על החשמל, אלא שעכ"פ הדברים מסייעים בנידונינו)

המשך בעמ' 3

הלכה למעשה

הרב יצחק אלון

מפעל שלא סיפק את הסחורה בזמן והסיטונאי הפסיד

ראובן ביקש בתאריך ב' חשוון תשפ"ה ממפעל לחנוכיות סך של 100,000 חנוכיות עד י"ד כסליו והיצרן הסכים, כמו כן נכתב חוזה לספק את הסחורה עד תאריך זה, ובנוסף היצרן קיבל צ'קים מראש על חשבון העבודה. בתאריך ט' חשוון התקלקלה אחת המכונות והיצרן העביר את העבודה לקבלן משנה, אך הקבלן משנה לא סיפק את הסחורה בזמן, כך שראובן לא היה יכול למכור את הסחורה לבעלי חנויות שבינתיים מצאו סוחרים אחרים, ראובן ראה "שכלתה אליו הרעה" וביקש לבטל את כל העסקה, כמו כן הוא מעוניין לקבל את כל הצ'קים בחזרה, בעל המפעל טוען שהוא היה אנוס וזה נקרא אנוס מחמת כוח עליון ואין לבטל עסקה במצב זה.

תשובה: בעסקה של סחר - מכר וכדו' בין שני צדדים אין אפשרות לבעל המפעל לטעון טענת אנוס בכדי לחייב את ראובן מזמין העבודה ולא לצו לשלם את הכסף בשעה שלא קיבל את הסחורה לפי התנאים שנקבעו, מהטעם הפשוט - הסכמתו לשלם היה בתנאי שיקבל סחורה בזמן שנקבע (יד כסליו) וכל עוד לא סופקה הסחורה לפי תנאים אלו אי אפשר לחייבו לשלם.

נימוקים: קי"ל בכל התורה שאנוס - פטור מעונשין, וזה נלמד מהפסוק "ולנערה לא תעשה דבר". וגם במקום שיש תנאי אזי מתחשבים בו גם אם זה בדיני ממונות, כגון אם לא אבוא עד ל' יום אפסיד זכויותי, וקרה והוא נאנס ולא בא אמרינן אדעתא דהכי לא התנה, כמוכא בנדרים (כז). אבל אם הוא אמר לאשה אם אעשה דבר מסוים עד יום פלוני ואז תהיי מקודשת לי, ובסוף לא הספיק לעשות, בזה נחלקו בירושלמי (קדושין פ"ג, ה"ב) ר' יוחנן וריש לקיש נחלקו האם אמרינן בזה אנוסא כמאן דעביד או לא, שר' יוחנן אומר אנוס כלא עבד, ואילו ר"ל אומר אנוסא כמאן דעבד, ולהלכה נפסק כר"י ואנו אומרים שאנוס הוא כמאן דלא עבד, וכך למעשה פסק הש"ך (חו"מ סי' כא ס"ג) וז"ל "מי שחייב נגד חברו בדבר שלא היה חייב, על מנת שיעשה לו חברו איזה ענין ליום פלוני, ואירעו אנוס לחבירו, אין המתחייב חייב בשביל אנוסו של זה, דאנוס רחמנא פטריה אמרינן, אבל אנוס רחמנא חייביה לא אמרינן, ומה לו בזה שארעו לחבירו אנוס, הרי לא קיבל על עצמו חיוב זה, אלא על התנאי, וכיון שלא קיים חבירו התנאי אף שהוא מחמת אנוס למה יתחייב הוא."

גם הט"ז ביו"ד (סי' רלו ס"ק יג בא"ד) כתב כעין זה וז"ל: "מי שעושה מקח עם חברו שיעמיד לו סחורה פלונית ליריד שאז זמן מכירתה ולא בתר הכי, ואירעו אנוס להמקבל שלא יוכל להעמידה לאותו זמן אלא לאחר זמן, פשיטא דפטור אח"כ מלקבלה, נהי דאנוס מהני להמקבל בענין שאם קיבל עליו לתת איזה קנס אם לא יעמידה לאותו זמן, כיון שהוא אנוס, אדעתא דהכי לא חייב עצמו, מ"מ זה העושה מקח גם כן לא התקשר אלא אם יבוא לאותו זמן כיון שהזמן גורם זה והוא עיקר בו, משא"כ אם התנאי אינו דבר עיקר כל כך ואירע אנוס שלא יוכל קיימו באותו זמן, ודאי לא בטיל המעשה בשביל זה, וכן מצינו לענין מכירה שמוכר אדם לחבירו לזמן ועי"ל נופיק אזוזי באותו זמן ולא נתן לו - דבטל המקח. כדאיתא בחו"מ סי' ק"צ (סעי' טז) ומבואר שם סעי' טז דהיינו בידעין דלא זבין אלא משום דצריך לדמי, אבל בלאו הכי לא, וכן הרבה כיוצא בו. עכ"ל

המשך בעמ' 4

כל הצעה אחרת שתגורם להם למעט בעבודת ה' על אף עושר וכבוד שתעניק להם איננו שווה בעיניהם למאומה וכמו שמצינו אצל ר' יוסי בן קיסמא שפגש בו אדם אחד והציע בפניו הצעה מפתה: 'רצונך שתדור עמנו במקומנו ואני אתן לך אלף אלפים דינרי זהב ואבנים טובות ומרגליות?'

השיב לו: 'בני, אם אתה נותן לי כל כסף וזהב ואבנים טובות ומרגליות שבעולם איני דר אלא במקום תורה לפי שבשעת פטירתו של אדם אין מלוין לו לאדם לא כסף ולא זהב ולא אבנים טובות ומרגליות אלא תורה ומעשים טובים בלבד!' (אבות פרק 1)

כך מצינו אצל הלל הזקן שהיה בכל יום משתכר בסכום כסף המספיק לו למזונות לאותו היום ולכניסה לבית המדרש אחר שהיה בידו כסף זה היה נמנע מעסק גשמי. כיוצא בדבר, מסופר על האור החיים הקודש' שהיה עוסק במלאכת הצורפות וכאשר השיג כסף למחיתו היה מושך ידו מן המלאכה ועוסק בתורה.

אכן, הם היו משתדלים לפרנסתם. אולם, אחרי שיש פרנסה טובה לחם לאכול ובגד ללבוש, אין סיבה לרצות יותר מזה הכבוד והפאר והבגדים המכובדים, היו יכולים להוות חסרון. את הפאר הכבוד וההדר האמתי היו מבקשים למצות בידיעת הקב"ה - לשבוע משוב ה' ולשמוח בישועתו. - מכל מקום, על אף דרכם זו הקב"ה ברח את כל האבות הקדושים 'בכל מכל כל', עושר וכבוד מעל לכל ציפייה.

מעתה, על פי השקפה זו, השאלה התפוררה לחלוטין. יוסף הצדיק ידע כי אחיו צדיקים וקדושים - יש להם מטרה בחיים. להיות שר בממלכה של פרעה, זה לא מדבר אליהם. תפקיד כזה הוא עול לא רצוי כלל, אפילו שהיו עושים זאת בצורה הכי טובה יותר מכל אדם אחר וודאי כי היו נשארים יראי שמים גם אילו היו אנשים חשובים בבית פרעה. הרי ששורה זו אינה טובה להם, לסיבה אחת. משום שאם היו עסוקים בממלכה, לא היו מתקדמים בעבודתם האמתית כרצונם, לא היו יכולים להגדיל את חלקם בתורה ובמעשים טובים, וכמו שנאמר אצל מרדכי היהודי: 'כִּי מֵרֶדְכִי הִיְהוּדִי מִשְׁנֶה לְמֶלֶךְ אֲחֻשְׁרוּשׁ וְגִדּוֹל לְיִהוּדִים וְרָצִי לְרֹב אֲחָיו...' (אסתר י, ג) ופירשו חז"ל: 'לרוב אחיו ולא לכל אחיו מלמד שפירשו ממנו מקצת סנהדרין לפי שנעשה קרוב למלכות והיה בטל מתלמודו (רש"י). ועל כך חבל להם.

יסוד זה היה ברור אצל יוסף הצדיק, טובתם של אחיו הינה להישאר בארץ גושן קרוב אל בית המדרש ולא לחפש תפקיד של כבוד ושורה בבית פרעה.

על כעין זאת אמר שלמה המלך: 'אם יתן איש את פל הון ביתו בִּאֲהָבָה בּוֹזֵז וְבוֹזֵז לוֹ.'

ה' יזכנו לחיים גשמיים טובים ונוכח לרכוש את חלקנו הבלעדי בתורה, במצוות ובמעשים טובים - אמן!

והנה יש מפקפקים בהדלקת נרות בחשמל מצד שאין כאן מעשה הדלקה בידיים כלל, היות והאדם רק מזיז את מתג החשמל בכדי שיגיע הזרם למנורה והוא רק הסרת המונע בלבד, וחסר כאן מעשה הדלקה.

אולם נראה שלא עמדו על אופן פעולת הזזת מתג החשמל, כי כשהמתג כבוי, אזי יש מרחק מסויים בין חוט חשמל אחד לחוט השני ואין הזרם ממשיך הלאה עד למנורה, וכשלוחץ על המתג הוא מקרב את שני החוטים זה לזה, ולכן אין זה כלל הסרת המונע, וחשיב פעולת הדלקה. ובחזו"ע ג"כ כתב שטענה זו שהפעלת המתג חשיבא הסרת המונע היא נגד כל האחרונים שכתבו להדיא שיש חיוב מהתורה בהדלקת החשמל בשבת, אלמא חשיב מעשה בידיים ולא הסרת המונע גרידא.

ובשו"ת משפטי עוזיאל (או"ח סימן ז) כתב שבהיות שהדבר מצוי שמאור החשמל עלול לכבות באמצע השבת לפתע על ידי קלקול בתחנת הכח וכדומה, ונמצא מתבטל מעונג שבת, ולכן אין יוצאים בהדלקת נרות במאור החשמל.

אולם בחזו"ע שם כתב שלפי המצב כיום אין מקום לחששות הללו ברוב המקומות כי אין הפסקת חשמל מצויה אלא לעיתים רחוקות, ולכן אין לחוש בזה.

ומכל מקום למעשה כתב בחזו"ע שכל שאפשר למצא נרות שמן או שעוה, עדיף יותר לצאת בהם, כיון שאין בהם שום פקפוק, וגם יש בהם היכר מיוחד שהודלקו לכבוד השבת, משא"כ במאור החשמל.

ובמקום שאין אפשרות להשיג נרות שמן וכדומה, יוכל להדליק ולברך לכתחילה על מאור החשמל.

מסקנא

מי שהוא נמצא בבית מלון יוכל להדליק נרות שבת על ידי הדלקת מאור החשמל בחדרו, וגדולה מזו אם חושש הוא שעל ידי האור בחדרו לא יוכל לישון בלילה, יוכל לברך על הדלקת מאור החשמל כשהוא מדליק אך ורק את חדר האמבטיה והשירותים, וכמובן שאת הברכה יאמר חוץ לשירותים, וגם ישאיר את דלת השירותים פתוחה בכדי שיכנס אור לחדרו כשחוזר לשם בליל שבת. וכן ראיתי כתוב בתשובה למרן הגאון הראש"ל הרב יצחק יוסף שליט"א

בברכה

אלון בן שבת

מטרות העמותה

קמחא
דפסחא

לימוד
שירת
הבקשות
לילדים

בית
הוראה

לימוד
טעמי
המקרא

כולל
אברכים

יוצא א"כ שבנידו"ד ברי וברור שראובן רוצה את הסחורה בתאריך יד כסליו בכדי שיוכל למכור לסוחרים שבשוק וכך גם נכתב בחוזה ביניהם, ומשכך, על היצרן להחזיר את כל הכסף לראובן בגלל אי עמידה בתנאי העבודה.

ישנה דוגמה נוספת מהירושלמי (גיטין פ"ז ה"ו) שם הובא מעשה מעניין אדם אחד שילם לספן בכדי שיעבירו את הנהר ביום מסויים (לצורך העניין בעוד שבועיים) וכשהגיע אותו יום הנהר התייבש ואי אפשר היה לספינה לשוט בנהר, השאלה היתה האם הספן צריך להחזיר את הכסף ללקוח, בגלל שהספן מצידו מוכן לעשות את המלאכה אבל הוא אנוס כי הוא לא יכול לעשות את המלאכה כי הנהר התייבש, וגם שם נחלקו האם צריך להחזיר או לא, דוגמא זו הובאה גם במהרש"ם בספרו משפט שלום (סי' ר סעיף ז) במי שקנה תבואה מראש וכבר שילם עליה ולבסוף התבואה לא צמחה, והעלה שצריך להחזיר את הכסף, וזו בעייתו של המוכר, והוא לא יכול לפטור את עצמו בטענת אונס. אשר על כן גם בנידו"ד במקח וממכר, בגלל שהיצרן לא סיפק את הסחורה בזמן שנקבע, הוא לא יכול לטען טענת אונס, ואפי' אם הוא קיבל את הכסף עליו להשיבו כ"ש שזה צ'קים שהמחזיק לא נחשב כמוחזק בכלל, כי צ'ק לחלק גדול מהפוסקים נקרא מתן הוראה לבנק, ולא שזה "כסף חי". אגח אורחא יוער שבדין האזרחי זה מעט שונה, שכן, על פי חוק החוזים (תרופות בשל הפרת חוזה), תשל"א-1970, חוזה שנכרת בנסיבות רגילות, ימשיך להיות תקף בכל מצב, אלא אם כן מתקיימים התנאים הקבועים בסעיף 18 לחוק, המגדיר "פטור בשל אונס או סיכול החוזה" או כמו שזה נקרא "אירוע מסכל". אירוע מסכל הוא אירוע בלתי צפוי וחד פעמי, אשר לא היה ניתן לצפותו או למנעו, אשר גרם לכך שקיום החוזה אינו אפשרי או שונה באופן יסודי מהסכם הצדדים. אם צד לחוזה טוען שהפרתו נובעת מאירוע מסכל, עליו להוכיח את קיומו של האירוע, את אי יכולתו לצפות אותו או למנעו, ואת השפעתו על יכולתו לקיים את החוזה. אם בית המשפט ימצא שהוכח קיומו של אירוע מסכל, הוא יורה על פטור מהפרת החוזה או מתשלום פיצויים.

וז"ל חוק החוזים: (תרופות בשל הפרת חוזה), תשל"א-1970 סעיף 18 (א) "היתה הפרת החוזה תוצאה מנסיבות שהמפר, בעת כריתת החוזה, לא ידע ולא היה עליו לדעת עליהן או שלא ראה ולא היה עליו לראותן מראש, ולא יכול היה למנען, וקיום החוזה באותן נסיבות הוא בלתי אפשרי או שונה באופן יסודי ממה שהוסכם עליו בין הצדדים, לא תהיה ההפרה עילה לאכיפת החוזה שהופר או לפיצויים." (ב) במקרים האמורים בסעיף קטן (א) רשאי בית המשפט, בין אם בוטל החוזה ובין אם לאו, לחייב כל צד להשיב לצד השני מה שקיבל על פי החוזה או, על פי בחירה כאמור בסעיף 9, לשלם לו את שוויו, ולחייב את המפר בשיפוי הנפגע על ההוצאות הסבירות שהוציא ועל ההתחייבויות שהתחייב בהן באופן סביר לשם קיום החוזה, והכל אם נראה לבית המשפט צודק לעשות כן בנסיבות הענין ובמידה שנראה לו.

בברכה עבד לאל עליון, אני יגאל אלון ס"ט.

שרי המאה ה' המדרח

הרב יוסף חיים בן שבת

רבי סלמאן אליהו

מי הוא היה רב ואב של חלק מענקי הרוח וגדולי הדור הקודם שאודות תלמידיו אין מאיתנו שלא שמע אבל אודותיו יש לא אחד שלא ידע? ומי נמנה בין גדולי תלמידיו של הגאון הנודע רבי חיים שאול דוויק הכהן זצ"ל. לימים נבין שתורמותו האדירה לתורה ולרוח ישראל לא תסולא בפז. כל זאת במאמר שלפנינו בע"ה.

הרב שלמה אליהו המכונה וידוע בשם סלמאן אליהו זצוק"ל (ה'תרל"ב - ה'תש"א) אביו של הראשון "צמנו ומגדול המלובן" המקובל והפוסק **הרב מרדכי אליהו זצוק"ל**. נולד בבגדאד שבעיראק לאביו ואימו יוסף אליהו ותופחה, משפחה יהודית אמידה, וקיבל חינוך תורני מצומצם. מסופר כי בשל כשרונותיו ייעדה אותו משפחתו ללמוד באוניברסיטת אוקספורד, והוא כבר התקבל לשם, אולם עוד קודם שנסע נכנס פעם במקרה לבית המדרש בית זילכה והחליט שהוא מעדיף ללמוד תורה, בניגוד לרצון משפחתו.

לאחר שלחץ משפחתו גבר, יעץ לו רבי יוסף חיים לעלות ארצה. ואכן, כמה שנים לאחר פטירת "הבן איש חי", עלה ארצה, בחנוכה של שנת תרע"ח (1919). כאשר עלה ארצה התמנה לזמן קצר למזכירו היהודי של הנציב העליון סר הרברט סמואל, וזאת בשל העובדה ששלט היטב באנגלית.

ירושלים. ישיבת המקובלים רחובות הנהר. שכונת הבוכרים הירושלמית. שם למד והמשיך לצמוח. הרב סלמאן אליהו. הוא נמנה עם בחירי תלמידיו של ראש הישיבה **רבי חיים שאול הכהן דוויק**. זהו העיד עליו לפני מותו שהסמכות הגבוהה בהוראת תורת הנסתר בישיבה מעתה ואילך, תהיה בידיו. הרב כתב את הספר כרם שלמה המפרש את ספר עץ חיים של הרב חיים ויטאל. (שכיום הודפס מחדש בששה כרכים).

גם הרב בעל הכף החיים, הפוסק ישר העיון והשכל, הענותו כהלל הרב רבי יעקב חיים סופר זצ"ל, למד עם רבי סלמאן בישיבת המקובלים רחובות הנהר, תחת הנהגתו של רבי חיים שאול הכהן דוויק, ולאחר פטירתו החליפו בהנהגת הישיבה. בין תלמידיו היה רבי יצחק כדורי זצ"ל.

וכך נראה אילן היוחסין בקיצור נמרץ של משפחת אליהו המעטירה: הרב סלמן נישא למל, אחותו של ראש הישיבה הנודע רבי יהודה צדקה זצ"ל, ובניו היו ארבעה, דר אפרים בן אליהו, הראשון לציון והרב הראשי לישראל הרב מרדכי אליהו שלימים נשא את הרבנית צביה אליהו והביא ממנה את רבה הראשי של צפת כיום הרה"ג שמואל אליהו שליט"א. הרב שמעון בן אליהו והרב נעים בן אליהו, רב שכונת הבוכרים וראש ישיבה בירושלים. **סיפר** בנו הרב מרדכי אליהו זצ"ל, כי באחד מימי חול המועד סיכות נכנס לסוכתו של הדיין הגאון רבי סלימאן חוגי עבודי זצוק"ל, ופגש שם את הגאון רבי אליהו כנוש זצ"ל, שכבר היה זקן מופלג. ראה רבי אליהו כנוש שחכם סלימאן חוגי עבודי מקבל את פני הרב הצעיר בחיבה גלויה וקם קמעה לכבודו, והזעיק פניו: "וואלד? (= ילד) מדוע הנך קם בפניו?". השיב לו רבי סלימאן חוגי עבודי: "זהו בנו של חכם סלימאן אליהו המנוח". מששמע רבי אליהו כנוש את דבריו, פקד על הרב: "צא החוצה מיד". יצא הרב בלי להבין מדוע הורה החכם הישיש שיצא, אך מיד נשמעה הקריאה: "היכנס נא בחזרה". ובהיכנסו, נעמד רבי אליהו כנוש על רגליו מלוא קומתו ויקרא לקראתו: "וכי יודע אתה מי היה חכם סלימאן אליהו?" —

וכך סיפר: אבין, חכם סלימאן אליהו, היה ממשפחה אמידה ופשוטה ואביו לא היה למדן. הוא עצמו, למרות שניסו בני משפחתו להכניסו לעסקיהם חובקי העולם, נמשך אחר צוף האמת והגה בתורת הקבלה לבדו. כשסיים ללמוד את הספר הקדוש "עץ חיים" והתכונן לערוך סיום, ביקש ממני שאביא לסעודה את מרן ה'בן איש חי' זכותו תגן עלינו. הוא ידע שאני קרוב אצל ה'בן איש חי', ולכן הבטיח לי מטבע של מג'די תמורת השתדלותי. הלכתי ל'בן איש חי' ואמרתי לו: "בחור זה שאביו אינו למדן והוא שוקד על תורת הקבלה, צריכים לכבדו ולכן אבקש שיואל החכם להגיע לחמש דקות". הסכים ה'בן איש חי' והופיע בסעודה. בכניסתו, שמע שהחכם הצעיר עומד ודורש בספר "עץ חיים", מקשה במקום אחד ומיישב במקום אחר, ובדיוק היתה זו קושיה שידעתי שה'בן איש חי' מתקשה בה. נשאר ה'בן איש חי' בסעודה עד שכיילה חכם סלימאן אליהו מדברותיו ולאחר מכן הפטיר: "נשמח כזו, מזה זמן רב לא ירדה לעולם". בשנים הבאות, באזכרה שהיה ה'בן איש חי' עורך לאביו (הגאון רבי אליהו חיים זצוק"ל), היה קורא לחכם סלימאן אליהו ומבקש שידרוש בקבלה.

מני אז, נוסד קשר אמין בין העילוי הצעיר ממשפחת העשירים לבין הגאון הגדול והנודע בקדושתו, מרן ה'בן איש חי'. מסופר, כי פעם נגזרה גזירה ומחלה קשה פקדה את העיר בגדאד ורבים מתו באותה מגפה. קבעו החכמים יום תפילה, ואספו את כל יושבי הארץ אל בית ה' לזעוק ולעורר רחמי שמים. בהגיע השעה היעודה, התרוקן 'מדרש בית זילכה' וכל החכמים והלומדים נהרו אל בית הכנסת הגדול, שם התקיימו הסליחות, אולם רבי סלימאן אליהו הוסיף לשבת במקומו ולהגות בעיונו. ניגשו אליו ותבעו ממנו שיצטרף ולא יפרוש מן הרבים, אך הוא השתמש מהם והמשיך בלימודו. משבאו וסיפרו את הדברים ל'בן איש חי', גער באותם חכמים ואמר: "ביחודים שרבי סלימאן מייחד בלימודו ובתיקונים שהוא מתקן, הוא מרחיק את הגזרה יותר מכל הסליחות שהקהל אומרים. איננו רשאים להפסיקו מלימודו, אלא אנחנו נעסוק בתפילות והוא בלימודיו הקדושים וביחד תעלה שוועתנו ותתבטל הגזרה".

הרה"ג המקובל האלקי כמהר"ר סלימאן אליהו נלב"ע יום ב' דראש השנה שנת תש"א תנצב"ה ונטמן בהר הזיתים בירושלים.

רשאת איתנו את אור נרות החנוכה

נושאים איתנו את אור נרות החנוכה ואת הניסים הגדולים וממשיכים לעבר שגרת חורף מבורכת והפעם בהשראתה של שרה. שרה הייתה בתו של אשר והיא טכסה עצה כיצד לבשר ליעקב את הבשורה על כך שיוסף חי באופן שיעליח לעכל בלי להיזקק. על בינתה של האשה ועל התרומה שלה בעיצוב אישיות ילדיה. במסכת נדה (מהב) "מלמד שנתן הקב"ה בינה יתירה באשה יותר מבאיש" - בינה - לשון בניין וגם לשון בנין. האם בונה ומעצבת את האישיות של ילדיה. היא נותנת כוחות של ההתמודדות ושל קבלה עצמית, של האיוון הפנימי ושל שמחה, ולכן ההתבוננות שנותנים למקום הזה משמעותית.

אמא - הבסיס לעיצוב האישיות

האמא בבית היא זו שמעצבת לילד את הבסיס לצמיחתו הפנימית, בהיותה ממוקמת בנקודת המקבל. שמקבל את השפע - את האחר כמו שהוא ונותן בו את הצורה ע"י שמחה וע"י גבולות בריאים. אמא זו תפיסתנו הראשונית ביותר לגבי היקום אנחנו יכולים לראות איד כבר מגיל קטן ילדים תופסים את כל המציאות לפי איד שהאמא מזינה את הקשר מולם. ילד מחזיר בכעס כשאמא כועסת עליו הרבה, ואילו ילד שאימו מחייכת אליו ומסבירה לו פנים - נינוח יותר כלפי העולם. כמה חשוב להכניס בבית מיומנויות - שבונות איוון רגשי בנפש כמו דיבור בנעימות וברכות, שימי לב זה לא אומר חולשה. לדבר מתוך מקום רגוע לא מתוך לחץ ומרוץ. רצוי מידי פעם להוסיף שירה ונעימה. ריקוד ותנועה זה מזרים את האווירה במיוחד כשמרגשים תקוע. משהו שממש מרים את האווירה זה צחוק בבית, זה יכול אפילו על הקשוחים ביותר. לחפש פעילויות מצחיקות, מה מצחיק את בני הבית שלך? מה יכול להוסיף שמחה פנימית?

ביטחון ושמחה - כעוגן להצלחה

השמחה הפנימית מאפשרת ראיית העולם בצורה וורודה, וחיונית מאפשרת לקוות לדברים טובים לראות את הטוב שבכל התמודדות. התבוננות טובה על העולם מחזירה טוב לאדם חזרה וממילא החיים שלו הרבה יותר מתוקים. אפשר לראות ממש בחוש שבתים שגדלו בצורה רכה כל הגישה שלהם לעולם הרבה יותר אופטימית, הם יותר מכווני עשייה ופחות מכווני ביקורת. השם משמאל כותב עין טובה ופנים שוחקות מקרבין את האדם לשכינה. איד ניתן להגיע לכך? כמובן שלא ניתן להקריין ביטחון ושמחה בבית בלי שיש לך כאמא אותם, באי ותתני לעצמך מתנה ותבני לך את המקום על ידי שתעני תשובות לשאלות הבאות: מה זה ביטחון? למה כדאי להרגיש בטוחה? למה לשמוח? מה זו שמחה בעיניך? מהו מדד השמחה שלך? כמה את שמחה בחיים? האם את שמחה רק בגלל וכי? או שאת שמחה מעצם בריאתך?

גבול המייצר וודאות מול הפחד

העוגן האימהי שאנחנו נותנות לילדנו מביא אותם למקום פנימי שליו ובטוח שיש לו גבולות המאפשרים לו לנוע בחופשיות במרחב, עלולות להיות פה סכנות אך אני מרגיש מוגן מול דמות שיוצרת להגן עלי והיא לא מפחדת. יש לי את הפריווילגיה לסמוך על המבוגר האחראי שנמצא לידי ומורה לי את הדרך, אני יכול להיות בטוח ומשוער וממילא משתובב ומאוש. שימי לב המילה מאושר הכוונה שיש לי אישור. המקום הפנימי שמתהלך בתחושה שיש לו אישור. לי כילד יש אישור מאמא, וממי לאמא יש אישור? מבורא כל העולמים. הוא שנתן לך את עצמך ונתן לך ילדים לגדל ואין אצלו טעויות, את לא צריכה יותר מזה את יכולה כבר להיות מאושרת - את צריכה רק לזכור ולהאמין בזה.

השפעת הילדות שלנו

מה קורה כאשר לא קבלנו בית כזה מרפד ומרכז את העולם. כשאנחנו בעצמנו חוונו ילדות מטלטלת וקבלנו את החיים הסוערים במלוא עוצמתם וסערותם? עלינו להבין איד עוצרים את הגלגל, איד מתקדמים למקום שבו אני עושה השתדלות 22 מישורים: במישור שלי כלפי הורי - איד אני מתבוננת בחמלה כלפי נתוני החיים והמציאות של מי שגידל אותי ומבינה שאיני יכולה להבין או לשפוט, והקב"ה סובב לטובה. ובמישור שלי כלפי ילדי - מה המאמץ שאני יכולה להטמיע בחיים שלי על מנת לצעוד צעד לעבר המטרה שהיא בית פנימי בטוח עבירי ועבור ילדי. בית שהוא מוגן "ביתי הוא מבצרי" מה ישרר אותי? מה משמח אותי? איד אני משקיעה עכשיו בדבר פעוט כדי לשמוח יותר? ומה הבחירות הפנימיות שאני עושה כדי לשמוח? על מה אני יכולה לוותר לכעוס? זה לא מגיע ברגע, זו אומנות, אבל כשמתחילים לעשות עבודה, קוצרים את הפירות בשמחה.

אתגר שבועי

בחרי את השמחה ואת האור בכל רגע, וזכרי: בכל יום חדש יש הזדמנות לשפר, לצמוח ולחזק את הבית שלך כמקום של ביטחון ואהבה, מעט מן האור דוחה הרבה מן החושך. וברגע מעיק של כישלון השבוע בחרי לומר לעצמך אני מאושרת עדיין, עדיין הקב"ה מאשר אותי עכשיו ומקיים אותי, ובחר בי בכל רגע מחדש להיות מי שאני. בסה"כ אני בן אדם, זה אנושי לטעות, איד מפה אני מתקדמת ומשפרת? מה עכשיו אני יכולה לעשות טוב יותר? מה אני בוחרת לעשות עכשיו כדי להגדיל את השמחה בתוכי ובילדי למרות ואולי בגלל מה שקרה. מלאכי השרת לא נכשלים ולא טועים אין להם ילדים ואין אתגרים, הם מתוכננים לפעול בשלמות. ואני בוחרת לחפש איד להאיר את הבית למרות האנושיות שלי והטעויות שלי !!!

שבת שלום מלאה אור פנימי מלאה אהבה!!!!!!

אילנה דפן

מטרות העמותה

קמחא
דפסחא

לימוד
שירת
הבקשות
לילדים

בית
הוראה

לימוד
טעמי
המקרא

כולל
אברכים